

mnoze dřívějších výhod před městem, nikoliv ovšem co do drahoty staveb a bytů. K tomu přistupuje v době železnic rostoucí vliv velkých měst na spotřební mravy a zvyklosti národa, působivější ovzduší pro politické vynálezy (méně ovšem pro ryze umělecké předměty a vědecké objevy), snadnější vyhledávání odbytu i opatřování surovin a pomůcek výrobních, oprav strojů atd.

§ 13. Průmyslová politika.

Průmyslová politika jakožto obor státní působnosti jest souhrn opatření, jimiž stát a veřejné korporace způsobem k obecnému prospěchu hledícím upravují onu část výrobní činnosti národa, která se zabývá zpracováním nebo zušlechťováním surovin.

a) Rozumějí se tu opatření přímo k průmyslu se vztahující, protože nepřímo postihují průmysl i opatření v oboru politiky zemědělské, tržební, dopravní, tarifní a daňové, v oboru zákonodárství akciového a družstevního, úvěrního a bankovního.

b) Tato opatření nemají vždy za účel podporování průmyslu, nýbrž vždy především celkové povznesení hosp. národního, v jehož zájmu průmyslová činnost může býti mocí veřejnou po případě i obmezována.

c) Politika průmyslová vztahuje se jak na poměr průmyslu k ostatním odvětvím hosp. činnosti (zemědělské, tržbě, dopravě), tak i na technickohospodářské a sociálněhospodářské rozvrstvení uvnitř průmyslu samého (velkovýroba — maloživnosti, podnikatelé — dělníci).

d) Subjektem průmyslové politiky je především stát, který má nejúčinnější její nástroje v zákonodárství a správě, vedle státu však též ostatní veřejnoprávní svazky, jak politické (země, obce) tak i zájmové (obchodní a živnostenské komory, živnostenská společenstva).

Politika průmyslová může pak záležeti

a) v zákonodárství, t. j. vydávání všeobecných norem právních pro zakládání a provozování průmyslových podniků,

b) ve správě, jež může býti opět buď pouhým správním výkonáváním veřejné moci nad průmyslovými podniky a jejich příslušníky (na př. dozor nad zachováváním předpisů bezpečnostních a zdravotních, pomocnických a učednických a pod.) buď pozitivní péčí o povznesení průmyslu a jeho příslušníků (školami, úvěrem a pod.).